

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ**

Презиме, име једног родитеља и име	Марковић (Предраг) Милан
Датум и место рођења	29. октобар 1989. године, Ниш

Основне студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет у Нишу
Студијски програм	Финансије, банкарство и осигурање
Звање	Дипломирани економиста
Година уписа	2008.
Година завршетка	2012.
Просечна оцена	10,00 (десет и 00/100)

Мастер студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет у Нишу
Студијски програм	Економија (модул: општа економија)
Звање	Мастер економиста
Година уписа	2012.
Година завршетка	2013.
Просечна оцена	10,00 (десет и 00/100)
Научна област	Економске науке
Наслов завршног рада	Мере посредне државне контроле цена у спречавању инфлације у Републици Србији

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет у Нишу
Студијски програм	Економија (модул: макроекономија)
Година уписа	2013.
Остварен број ЕСПБ бодова	120 ЕСПБ
Просечна оцена	10,00 (десет и 00/100)

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	УЛОГА ПОЉОПРИВРЕДНО-ПРЕХРАМБЕНОГ СЕКТОРА У ПОВЕЋАЊУ ИЗВОЗА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
Име и презиме ментора, звање	Др Владислав Марјановић, ванредни професор
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	Одлука НСВ број 8/18-01-006/16-028 од 08.09.2016. године

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	219
Број поглавља	4
Број слика (шема, графикона)	53
Број табела	42
Број прилога	/

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Marković, M. & Marković, I. (2015). Increasing exports – the condition for achieving external and internal macroeconomic balance of the Republic of Serbia. <i>ТЕМЕ – Journal for social sciences</i>, 39(4), 1183–1198. UDK 330. 101. 54 (497.11), ISSN 0353-7919 (Print), ISSN 1820-7804 (Online), COBISS.SR-ID 559631</p> <p><i>Рад идентификује кључно дугорочно решење за постизање макроекономске равнотеже Републике Србије. Реч је о повећању извоза који најпре доприноси смањењу дефицита платног биланса, а потом, преко канала девизног курса, делује и на стабилност општег нивоа цена. Краткорочна решења за платнобилансну стабилизацију, која укључују задуживање и смањење агрегатне тражње, неодржива су на дуги рок. У раду се приказују активности и мере за подстицање и диверзификацију извоза, као значајног генератора привредног раста Србије, полазећи од основних карактеристика, могућности и ограничења српске привреде.</i></p>	M24
2	<p>Marković, M. (2015). Adjustment of EU agricultural policy to the new environment. <i>Economics of Agriculture</i>, 62(4), 1031–1044. UDC: 631.1 EU, ISSN 0352-3462, COBISS.SR-ID 27671, UDC 338.43:63</p> <p><i>Овај рад приказује разлоге настанка и основне карактеристике Заједничке аграрне политике Европске уније, као и њену позицију на светском тржишту пољопривредних производа. Нагласак се ставља на сагледавање утицаја тенденције либерализације спољнотрговинске размене пољопривредних производа на развој и карактер реформи аграрне политике Европске уније. Због прилагођавања условима светског тржишта, Европска унија настоји да повећа буџет за рурални развој и средства независна од обима производње укупном буџету, док ће циљ унапређења конкурентности европске пољопривреде бити и даље на врху приоритета аграрне политике у будућем периоду.</i></p>	M24
3	<p>Marković, M. (2016). Значај пољопривредно-прехрамбених производа у спољној трговини Републике Србије. In International Scientific Conference: ERAZ 2016 – knowledge based sustainable economic development, (str. 406–412). Belgrade: Association of Economists and Managers of the Balkans - UdEkoM Balkan. ISBN: 978-86-80194-03-5, COBISS.SR-ID 225322508.</p> <p><i>Имајући у виду да у Републици Србији постоји потреба за перманентним повећањем извоза, овај рад се бави пољопривредно-прехрамбеним сектором као значајним фактором смањења и одрживости дефицита трговинског биланса. Како потенцијали нису адекватно искоришћени, повећање конкурентности и степена обраде ових производа јесте кључно за повећање вредности извоза. Истраживање показује да је нето извоз овог сектора највећи, знатно више стопе раста извоза у односу на увоз, као и неповољну структуру извоза, коју претежно сачињавају сировине.</i></p>	M33
4	<p>Марковић, М. и Веселиновић, И. (2015). Развој производње пољопривредно-прехрамбених производа у циљу повећања извоза Србије. У Аранђеловић, З. (ред.) и Маринковић, С. (ур.): XX Међународни научни скуп: Регионални развој и демографски токови земаља југоисточне Европе, Економски факултет Универзитета у Нишу, стр. 265–275. ISBN: 978-86-6139-104-0, UDK 338.439.5:339.564(497.11), COBISS.SR-ID 215997196</p> <p><i>Развој сектора пољопривредно-прехрамбених производа може у великој мери допринети уравнотежењу платног биланса Републике Србије. Зато се у раду разматра стање и перспективе развоја тржишта пољопривредно-прехрамбених производа, као и могућности и ограничења повећања производње и извоза ових производа. Циљ истраживања јесте сагледавање проблема са којима се сусрећу пољопривредни произвођачи, значаја развоја пољопривреде као битне привредне делатности у Србији, као и могућности повећања извоза пољопривредно-прехрамбеног сектора. Рад показује да је унапређење производне конкурентности кључан услов за стимулисање извозно оријентисане производње, уз адекватне мере економске политике.</i></p>	M63

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

√ДА НЕ

С обзиром да је кандидат Милан Марковић:

- положио све испите на докторским студијама са просечном оценом 10,00;
- презентовао резултате истраживања у вези са пријавом теме докторске дисертације на два докторантска колоквијума;
- пријавио тему докторске дисертације која је прихваћена од стране Факултета и Универзитета у Нишу (Одлука НСВ број 8/18-01-006/16-028 од 08.09.2016. године) и
- као првопотписани аутор, објавио радове и у часопису са листе надлежног Министарства за науку, као и у часопису који издаје Универзитет у Нишу, сви из уже научне области из које је докторат,

истичемо да кандидат Милан Марковић испуњава све услове (предвиђене Законом о високом образовању, Статутом и Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу (као и изменама и допунама истог) и Статутом и Стандардима за обезбеђење квалитета у поступку уписа, организовања и завршетка докторских академских студија и израде и одбране докторске дисертације Економског факултета у Нишу) за оцену и одбрану докторске дисертације.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Истраживање у оквиру докторске дисертације подељено је на четири међусобно повезана дела (поред увода, закључка и списка коришћене литературе), који се прожимају и логички произилазе један из другог. Надаље, у кратким цртама, следи структура докторске дисертације по поглављима.

Прво поглавље под насловом „*Значај сектора пољопривредно-прехранбених производа у привреди Републике Србије*“, посвећено је истраживању улоге, места и значаја овог сектора за српску привреду. Најпре је извршено теоријско разматрање места пољопривреде као привредне делатности у привредној структури, а затим и дефинисано који делови чине пољопривредно-прехранбени сектор. Ово поглавље показује да ниска увозна зависност, неискоришћени производни потенцијали и висока покривеност увоза извозом пољопривредно-прехранбеног сектора, доводе до закључка да се ради о стратешком сектору, који има посебан макроекономски значај, посебно са становишта нето извоза и поред релативног смањења у укупној привредној структури, имајући у виду учешће у бруто додатој вредности Републике Србије.

Друго поглавље који носи наслов „*Повећање извоза – битно стратешко питање Републике Србије*“, доказује да је пораст извоза кључно дугорочно решење за постизање макроекономске равнотеже Републике Србије, описујући недостатке осталих начина финансирања дефицита платног биланса (девизне резерве, инострано задуживање, смањење вредности националне валуте, вођење рестриктивне економске политике). Овај део даје аргументе зашто се повећање извоза сматра једним од кључних стратешких циљева Републике Србије и због чега у периоду кризе није добро водити експанзивну фискалну и монетарну политику.

У трећем поглављу - „*Структура и конкурентност извоза пољопривредно-прехранбеног сектора Републике Србије*“, сагледавају се битни елементи од којих се полази у анализи улоге и потенцијала овог сектора у извозној експанзији Републике Србије. Сагледана је робна, секторска, као и регионална структура извоза, теоријски су образложене разлике између конкурентских и компаративних предности и измерене су компаративне предности извоза сектора пољопривредно-прехранбених производа путем RCA индекса, модификованог RCA индекса и укупне и интра-аграрне покривености увоза извозом. Према *Grubel-Lloyd*-овом индексу, потврђен је највиши степен интеграције са земљама Европске уније, иако се већа вредност нето извоза остварује у трговини са земљама СЕФТА. На крају овог поглавља разматрани су и фактори конкурентности поређењем јединичних цена увоза и извоза, а посматрајући пољопривредно-прехранбени сектор по одсечима.

Четврто поглавље са насловом „*Стратегија развоја пољопривредно-прехранбеног сектора Републике Србије у циљу повећања извоза*“, описује стратешке циљеве, политике и правце развоја овог сектора у циљу повећања извоза, полазећи од резултата тзв. SWOT анализе и постојећих мера аграрне и целокупне економске политике. Нагласак је стављен на побољшање производне структуре у корист производа који остварују вишу тржишну вредност (прехранбени производи), бржи раст сточарске у односу на биљну производњу, као и на стварање препознатљивих органских производа. Најзад, описани су и изазови пољопривредно-прехранбеног сектора Републике Србије на путу ка Европској унији.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

Основни циљ научног истраживања, дефинисан у пријави дисертације од стране кандидата, био је да покаже улогу сектора пољопривредно-прехранбених производа у повећању извоза, као главне полуге развоја српске привреде. Разрадом основног циља произашли су и следећи посебни циљеви истраживања: (1) Истицање значаја повећања извоза за српску економију и разматрање улоге фискалне, монетарне и девизне политике у функцији повећања конкурентности и извоза; (2) Сагледавање места сектора пољопривредно-прехранбених производа у спољној трговини Републике Србије; (3) Мерење извозних компаративних предности сектора и одсека у оквиру секторске структуре пољопривредно-прехранбених производа, како би се идентификовали они најзначајнији са становишта повећања укупног извоза и, у том смислу, усмериле мере економске политике и извршила специјализација производње; (4) Спецификација примарних фактора развоја и конкурентности пољопривредног сектора и мера аграрне политике за стимулисање техничко-технолошког прогреса и структурних реформи; (5) Долажење до сазнања у ком правцу мењати производно-извозну структуру пољопривредно-прехранбених производа у циљу повећања вредности производње и извоза; (6) Анализа потенцијала, ограничења и стратешких праваца извозно оријентисаног развоја пољопривредно-прехранбеног сектора и на основу тога израда предлога економских решења за динамизирање извоза.

Постављени циљеви и задаци из пријаве докторске дисертације су у самом докторату реализовани у потпуности.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Докторска дисертација садржи научне резултате који су изведени на основу научног потврђивања хипотеза, а уз коришћење одговарајућих научних метода, истакнутих у пријави кандидата. Резултати дисертације показују да сектор пољопривредно-прехрамбених производа у Републици Србији реализује виши степен конкурентности у односу на просек целе привреде и вишу стопу раста извоза од увоза за целокупан период анализе. На тај начин у великој мери утиче на одрживост дефицита трговинског и платног биланса.

Посебан допринос истраживања огледа се у мерењу конкурентности извоза путем сета индикатора, међу којима се истиче *RCA* индекс, који показује да су житарице најконкурентнији одсек пољопривредно-прехрамбеног сектора Републике Србије. Посматрајући конкурентност са становишта географске структуре извоза истог, посебно се издваја тржиште *CEFTA* са највишим *RCA* индексом, као и Руска Федерација, где се претежно извозе производи више тржишне вредности. Већина одсека пољопривредно-прехрамбеног сектора Републике Србије остварују компаративне предности, а што се тиче фактора конкурентности доминирају ценовни фактори.

Повећање конкурентности и степена обраде пољопривредно-прехрамбених производа јесу од есенцијалног значаја за повећање вредности извоза, па дисертација указује на главне стратешке правце измене производно-извозне структуре у корист производа виших фаза финализације (цигарете, месо, млечни производи), а без запостављања оних који су већ доминантни (житарице, шећер, биљне масти и уља, малине), због евентуалног губитка стратешки важних тржишта. У том смислу, резултати истраживања садрже и препоруке за редефинисање постојеће аграрне и шире, економске политике.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Кандидат је у свим фазама израде докторске дисертације показао висок степен самосталности, при чему се посебно истиче емпиријско истраживање. Самостално је дефинисао циљеве и предмет истраживања, а уз одговарајуће препоруке и сугестије ментора извршио коначно структурирање поглавља. На основу резултата истраживања самостално је тестирао хипотезе и извео закључке. Самосталност научног рада кандидата произилази и из чињенице да већину радова Милана Марковића чине они код којих је једини аутор, односно код којих је први аутор, када се говори о радовима насталим у коауторству.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Комисија констатује да су резултати истраживања, научни допринос и самосталност научног рада кандидата задовољавајући, и потпуно сагласни са одредбама Закона, Статута Универзитета у Нишу и Статута Економског факултета у Нишу. Сходно томе, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата **Милана Марковића**, под насловом „*Улога пољопривредно-прехрамбеног сектора у повећању извоза Републике Србије*“, и предлаже Наставно-научном већу Економског факултета у Нишу да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације и одобри њену јавну одбрану.

КОМИСИЈА

Број одлуке НСВ о именовању Комисије

8/18-01-008/17-038

Датум именовања Комисије

25. 12. 2017.

Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	Др Соња Јовановић, ванредни професор		председник
	Економске науке; Привредни развој и економска политика	Економски факултет Универзитета у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
2.	Др Владислав Марјановић, ванредни професор		ментор, члан
	Економске науке; Привредни развој и економска политика	Економски факултет Универзитета у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
3.	Др Никола Макојевић, ванредни професор		члан
	Економске науке; Општа економија и привредни развој	Економски факултет Универзитета у Крагујевцу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	

Датум и место:

јануар 2018. године, Ниш